

תאריך: 9.2.2006
בתשובה נא לציין: 31490

לכבוד

מר ששי קציר

מנהל לשכת מינהל האוכלוסין

משרד הפנים

דרך שכם 17

ירושלים

בפקס + רשום

שלום רב,

הנדון: דרישתכם המקוממת להצהרה על שהייה בלתי חוקית בישראל

1. הריני לפנות אלייך בשם המוקד להגנת הפרט, המטפל בבקשות תושבי ירושלים המזרחית לאיחוד משפחות עם בני זוגם או ילדיהם תושבי השטחים, והנדרשים, החל מחודש אוגוסט 2005, לצרף לבקשה טופס "קורות חיים לבקשות לאחמ"ש" (להלן: "טופס קורות החיים").
2. בין השאלות הרבות שעל המוזמן בהליך האחמ"ש לענות במסגרת טופס זה, הוא נדרש לציין, בסעיף 11 בטופס, האם הינו שוהה בישראל באופן חוקי או באופן לא חוקי.
3. בנוסף, החלו לאחרונה פקידים בלשכת מינהל האוכלוסין בירושלים המזרחית לדרוש כי בנוסף למתן תשובה על סעיף 11 האמור, יענו המוזמנים על שאלות המופיעות בטופס נוסף, שנועד, על פי האמור בו, להסביר את תשובתם לסעיף 11 (להלן: "טופס ההסבר").
4. נוסחו של טופס ההסבר הוא כדלקמן:

הנדון: בקשת אחמ"ש מס' _____ עבור _____

בנוגע לסעיף 11 בטופס קורות החיים – "שהייה חוקית/בלתי חוקית"

במידה והצהרת כי כתובתך הינה בירושלים וכי שהייתך בישראל הינה באופן חוקי/בלתי חוקי נא הסברך:

1. מועדי הביקורים בישראל/אופן השהייה בישראל.
2. היכן הינך שוהה כאשר אין ברשותך אישורי שהייה בישראל. נא לציין כתובת מפורטת ומדוייקת.

5. השאלות עליהן נדרשים המוזמנים בבקשות אחמ"ש לענות במסגרת סעיף 11 האמור, ובמסגרת טופס ההסבר, הינן מקוממות, מנוגדות לחלוטין למדיניותכם עד כה, ונגועות באי-חוקיות, כמפורט להלן.

רקע: מדיניות משרד הפנים בעניין אישורי שהייה למבקשי אחמ"ש

6. כידוע, מדינת ישראל איננה מאפשרת מזה שנים כניסה חופשית של פלסטינים תושבי הגדה המערבית ורצועת עזה לשטחה. היתרי כניסה ושהייה ניתנים במשורה, ורק במקרים של עבודה בישראל או כניסה למטרות קצרות טווח (כמו למשל, טיפולים רפואיים בישראל). היתרי שהייה בישראל המוענקים במסגרת בקשות אחמ"ש, ניתנים רק לאחר שבקשת האחמ"ש מאושרת על ידיכם.

7. בהקשר זה ראוי לציין, כי גם לאחר הגשת הבקשה לאחמ"ש, אין באפשרות בן הזוג תושב השטחים לקבל אישור שהייה בישראל בטרם תאושר בקשתו. זאת, מאחר ו"נוהל משפחות חצויות", עליו הוחלט במסגרת בג"ץ 3677/97, לא יושם מעולם ע"י משרד הפנים.

8. כן יצוין, שפרק הזמן הממוצע עד היום לאישור ראשוני של בקשת אחמ"ש היה כ-5 שנים. במהלך תקופה זו נדרשו בני הזוג להוכיח "מרכז חיים" וכנות נישואין - ניהול חיים משותפים בישראל - כתנאי לאישור בקשת האחמ"ש. כדי לעמוד בדרישה זו, ובהעדר אפשרות של ממש לקבל היתר שהייה, נאלץ בן הזוג המוזמן לשהות בישראל ללא היתר כל אותו זמן בטרם תאושר בקשתו.

9. מצב זה אינו זר לכם. הוא נכפה על מבקשי בקשות האחמ"ש, עקב מדיניות זו שלכם שתוארה לעיל. לאור מצב בלתי אפשרי זה, דבקתם במדיניות לפיה **שהייתו של אדם בישראל ללא היתר, בעודו ממתין לתשובת משרד הפנים - לעיתים, כאמור, משך שנים - איננה עילה לדחיית בקשתו לאחמ"ש**. על מדיניות זו אף נמסר לנו מפי פקידי משרד הפנים, ותושבי ירושלים המזרחית מסתמכים עליה בבואם להגיש בקשות לאיחוד משפחות עבור בני זוגם או ילדיהם.

הדרישה להצהיר על שהייה חוקית/בלתי חוקית

10. בסעיף 11 לטופס קורות החיים נדרש, כאמור, המוזמן להצהיר האם הינו שוהה בישראל באופן חוקי או בלתי חוקי. לאור מדיניותכם רבת השנים אשר פורטה לעיל, הרי שלתשובה לשאלה זו אין דבר וחצי דבר עם הטיפול בבקשת האחמ"ש. בנוסף, המידע על אישורי שהייה שהוענקו לתושבי השטחים מצוי בידי רשויות הצבא, ומשרד הפנים יכול להשיגו בנקל.

11. הדרישה כי המוזמן יצהיר אם הינו שוהה בישראל באופן חוקי או בלתי חוקי מהווה גם התנגשות חזיתית עם הדרישות להוכחת מרכז חיים וכנות נישואין. בן הזוג התושב וילדי בני הזוג חייבים להתגורר בישראל על מנת לבסס מרכז חיים - תנאי מרכזי לקבלת בקשת האחמ"ש. בה בעת, נדרשים בני הזוג להוכיח כי נישואיהם כנים ואינם רק לשם קבלת מעמד בישראל.

עולה החשש כי לאור הצהרתו זו של המוזמן, הוא יידרש לעזוב לאלתר את תחומי ישראל. כך, תיוותר בפני המשפחה ברירה אכזרית: לעבור להתגורר יחד בשטחים פרקי זמן ארוכים,

וכך להסתכן בדחיית בקשתם עקב העדר מרכז חיים, או להתגורר בנפרד, תוך פגיעה קשה בקשר המשפחתי ותוך הסתכנות בדחיית הבקשה בגין אי הוכחת כנות נישואין.

12. לסיכום עניין זה: מדובר בדרישה הנגועה באי-חוקיות, בהיותה מחייבת אדם, כתנאי לטיפול בבקשתו, למסור מידע שאינו נחוץ כלל לטיפול בה, ואף להפליל עצמו בשהייה בלתי-חוקית. כל זאת, בשל מצב שנכפה עליו בהתאם למדיניות משרד הפנים (!), שלפיה שהייה בלתי-חוקית אינה נזקפת לחובת משפחתו אלא היא בפועל תנאי סף לקבלת בקשתה.

הדרישה להצהיר על מקום השהייה בהיעדר אישורי שהייה בישראל

13. בסעיף 2 לטופס ההסבר נדרש המוזמן לפרט היכן הינו שוהה כאשר אין ברשותו אישורי שהייה בישראל. גם דרישה זו מקוממת ומעלה תהיות קשות באשר למניעיו של משרד הפנים, ואף היא מיותרת, שהרי לבקשה לאיחוד משפחות מצורפים מסמכים רבים המעידים על מרכז חיי המשפחה. בנוסף, קיים חומר חקירה של המוסד לביטוח לאומי באותו עניין, עליו מתבסס משרד הפנים. לפיכך, מקום שהייתו בישראל של המוזמן ידוע למשרד הפנים.

14. כמו כן, אם מדובר בדרישה לפרטים מדויקים יותר אודות מקום המגורים, מדוע רק מי ששוהה בישראל ללא היתר נדרש לספקם? נראה, אם כן, כי ביסוד דרישה זו עומדת תכלית אחרת, נסתרת, וגם במקרה זה מתגנב החשש כי הדבר ינוצל לצורך הרחקתו של המוזמן מישראל כאשר יחפוץ בכך משרד הפנים.

15. לאור האמור, אנו דורשים כדלקמן:

א. סעיף 11 בטופס קורות החיים וטופס ההסבר לו, אשר ממילא אינם מספקים כל מידע מעבר לזה שכבר מצוי בידיכם, יבוטלו.

ב. תתחייבו כי לא תסטו ממדיניותכם, עליה מסתמכים תושבי ירושלים המזרחית, ולפיה שהיותו של אדם בישראל שלא בהיתר, איננה עילה לדחיית בקשותו לאחמ"ש.

16. אודה להתייחסותכם בדחיפות לאמור לעיל, כדי לשקול בהקדם את צעדינו.

בכבוד רב,

יותם בן הלל, עו"ד

העתקים:

מר מנחם מזוז, היועץ המשפטי לממשלה

מר אברהם לקח, מנהל לשכת מינהל האוכלוסין בירושלים המזרחית

עו"ד לאה צמל

עו"ד עדי לוסטיגמן

עו"ד אוסאמה חלבי

עו"ד עודד פלר, האגודה לזכויות האזרח בישראל

עו"ד בשאר מועלם

עו"ד דני זיידמן, עמותת עיר עמים